

A portrait of Joost Oosterbaan, an elderly man with glasses, wearing a red sweater over a checkered shirt. He is sitting in a wicker chair. In the background, a framed picture of two people is visible on the wall.

**IN GE
SPREK
MET...**

JOOST OOSTERBAAN

Joost Oosterbaan (1934) werkte jarenlang als dierenarts en was directeur van de KJV. Over reeënbeheer heeft hij een uitgesproken mening. Oosterbaan: 'Om te begrijpen op basis waarvan besloten wordt om tot beheer over te gaan moeten we kijken naar het ree in zijn ecologisch systeem.'

DOOR REINIER BROEKS

Als dierenarts hield hij zich voornamelijk bezig met landbouwhuisdieren. Zijn latere carrière zette Oosterbaan voort in de levensmiddelenindustrie. Een logisch stap omdat dierenartsen vanuit hun vak nu eenmaal in belangrijke mate betrokken zijn bij de zorg voor de veiligheid van voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong. Van '80 tot '90 was Oosterbaan directeur van de KJV. Zijn voorganger, Theo Veen was ook dierenarts, evenals de huidige directeur van de KJV, Laurens Hoedemaker. Al die dierenartsen? Is dat toeval? 'Zeker niet', zegt Oosterbaan. 'Dierenartsen kunnen zich over het algemeen goed verplaatsen in de relatie mens-dier. Of meer specifiek, in de relatie boer en dier. Wij snappen wat schade voor een boer betekent. Of dat nu gaat om wildschade of schade door ziekten. Daar komt bij dat een dierenarts vaak ook politiek sterk is. Hij begrijpt de wederzijdse belangen en kan die vertalen naar praktische oplossingen bij het houden en beheren van (wilde) dieren.'

Ecologisch systeem

Aan de beslissing om gehouden of niet-gehouden dieren te gaan beheren, gaat nog een heel traject vooraf. Oosterbaan: 'Om te begrijpen op basis waarvan besloten wordt om tot beheer van bijvoorbeeld reeën over te gaan moeten we kijken naar het ree in zijn ecologisch systeem. Door toename van de bevolking wordt steeds meer ruimte ingenomen. Dat gaat ten koste van de natuur.' Hij geeft voorbeelden: 'Meer wegen, nieuwe industrieterreinen, woonwijken,

zelfs hele nieuwe steden, allemaal nemen ze ruimte in waar het ree niet meer kan leven. Wanneer we niets doen komt de populatie uiteindelijk in het gedrang. Ondanks dat het ree een cultuurvolger bij uitstek is. Ons ingrijpen in de natuur heeft tot gevolg dat diersoorten afnemen of zelfs verdwijnen. Dat moeten we goed beseffen.'

Doordacht beheer

Omdat de mens er nu eenmaal is en daardoor dagelijks ingrijpt op de natuur is steeds de hamvraag: willen we een specifieke soort behouden? Laten

we de natuur zijn gang gaan of gaan we beheren? In de praktijk wordt meestal gekozen voor behouden. Sterker nog, geregeld wil men verdwenen soorten of bijna verdwenen soorten weer terugbrengen in de natuur. De voorbeelden daarvan zijn legio: de otter, de bever, de korhoen, de steur, de

korenwolf. Oosterbaan: 'Een mooi voorbeeld van succesvol beheer is de das. Stichting Das en Boom begreep dat als je de das wilt redden, je moet gaan beheren. Zij zorgde voor ondertunneling van wegen en het plaatsen van rasters. Honderden opgevangen dassen werden op strategische plekken uitgezet. Het gaat nu goed met de das. Dankzij doordacht beheer.'

Zorgplicht

Wordt er gekozen om een soort te behouden, dan wordt ook gekozen voor zorgplicht. Kiezen voor de zorgplicht is evenwel een ethische afweging. Wat draagt ons handelen bij aan het welzijn van het dier? Wat voor invloed heeft ons ingrijpen in de natuur op andere soorten? Wat voor inspanning moeten we leveren om de zorgplicht goed in te vullen? De nota Zorgplicht Natuurlijk Gewogen, geschreven door de Raad voor Dieraangelegenheden, geeft daar antwoord op. In de kern gaat de nota over het beoordelen of handelingen ethisch verantwoord zijn of niet. Oosterbaan vindt het inhoudelijk een uitstekend stuk, maar door de schrijfstijl is het voor de gemiddelde beheerder praktisch onwerkbaar. Hij heeft daarom een 'vertaling' gemaakt voor de Vereniging het Edelhert waarvan hij lid is en in de redactie zit. De nota is feitelijk een handleiding, een beslisboom, die in de praktijk zeer bruikbaar is, mits helder verwoord. De beslisboom voorkomt oeverloze discussies waardoor snel tot handelen kan worden overgegaan. Het geeft achteraf ook geen conflicten omdat het proces om tot het besluit te komen transparant en afgewogen is. Hooguit kan de basisbeslissing opnieuw ter discussie worden gesteld: willen we de soort behouden of niet?

Wapiti

Wanneer voor zorgplicht gekozen wordt, dan is het logische gevolg dat er beheerd moet worden. Dat kan op allerlei manieren: het geschikt maken van de inrichting van een biotoop, aanpassingen doen aan de infrastructuur, vangen en verplaatsen van het wild, uitrasteren van een gebied of het reduceren van aantallen door afschot, vangen of anticonceptie. Volgens Oosterbaan moet over het beheer goed worden nagedacht. 'Je moet verder kijken dan die ene soort. In het Yellowstone Park was de wolf uit het ecosysteem verdwenen waardoor de

Wapiti (een Noord-Amerikaanse hertensoort) zich sterk vermenigvuldigde. Er ontstond een discussie om de wolf weer te introduceren, wat tot weerstand bij de boeren leidde. Uiteindelijk besloot men midden jaren '90 daadwerkelijk tot de herintroductie van de wolf en al snel was de natuurlijke balans hersteld.' Maar niet alleen dat. Er bleek ook een effect te zijn op de flora, doordat de herten andere delen van het park opzochten om de wolven te ontlopen. Buiten de parkgren-

zen wordt de Wapiti bejaagd.' Volgens Oosterbaan is dit een van de duidelijkste voorbeelden van het effect van beheer.

Weidelijkheid

In het begin is elke discussie over beheer vooral een ethische discussie. Willen we wel of niet de soort behouden en wat levert die keuze ons op? Wat zijn de consequenties van de keuze voor het welzijn van mens en dier? Maar beheren doe je niet aan de vergadertafel. Uiteindelijk gaat het om de praktijk. Alles staat of valt bij de juiste mentaliteit en het vakmanschap van elke individuele beheerder. Voor jagers betekent dit dat ze acteren volgens weidelijkheidsregels en beheren op basis van kennis en vaardigheden. Ze moeten in het veld de juiste keuzes maken bij het afschot. Ze moeten daadwerkelijk de afschotplannen realiseren. De theorie kan niet zonder de praktijk en de praktijk niet zonder de theorie.

“ **Meer wegen, nieuwe industrieterreinen, woonwijken, zelfs hele nieuwe steden, allemaal nemen ze ruimte in waar het ree niet meer kan leven** ”

Hofman Agrarische Producten

Grimbergweg 11, Notter, Tel: 0548-512979
Email: info@hofmanap.nl

Zaaizaden voor natuur- en wildbeheer.

Wildakker- en bloemenmengsels, bij uitstek geschikt voor: roodwild, fazanten, hazen, duiven, bijen, akkerranden en ander beheer.

Kijk voor uitgebreide informatie en ons aanbod op: www.natuurzaden.nl

Bel voor onze folder 0548-512979 of kijk op:

www.natuurzaden.nl